

Modul 4

Nastavnik suradnik

Financirano od strane Europske unije. Izražena stajališta i mišljenja su, međutim, samo autorova i ne odražavaju nužno one Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

**Sufinancira
Europska unija**

PREGLED

Danas nastavnici uglavnom rade sami, tražeći izvore znanja, pripremajući lekcije, radionice, zadatke i druge pedagoške aktivnosti. Profesionalna etika nastavnika naglašava suradnju. Kako bi bili kreativniji, inovativniji, u tijeku s novim istraživanjima, metodologijom, digitalizacijom, utvrđivanjem napretka i izazova učenika te mentorstvom nastavnika pripravnika, nastavnici/treneri moraju surađivati na školskoj, lokalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini. Nastavnik-suradnik radi s različitim dionicima iz različitih profesija kako bi osigurao različite izvore znanja i učinio svoje pedagoške aktivnosti učinkovitijim. Proces zajedničkog rada na postizanju zajedničkog cilja i poboljšanju ishoda učenja zahtijeva suradnju (planiranje, rješavanje problema, stvaranje okruženja za učenje itd.). Društveni i tehnološki razvoj nudi niz alata koji se mogu koristiti za suradnju, od različitih platformi, e-učionica, društvenih medija do aplikacija za postizanje inovativnih okruženja za učenje. Nastavnici surađuju međusobno i s dionicima izvan škole kako bi stvorili otvoreno okruženje za učenje u kojem nastavnici preuzimaju kolektivnu odgovornost za napredak učenika. Danas se tržište rada sve više mijenja i zbog toga su nam potrebni nastavnici spremni na suradnju, koji moraju raditi s dionicima s tržišta rada, posebno s poslodavcima i vlasnicima poslovnih subjekata (poljoprivrednicima u slučaju višenamjenske poljoprivrede). Nastavnik suradnik radi s nastavnicima iz drugih zemalja na poboljšanju znanja, vještina, stavova, koristi rezultate najnovijih istraživanja na etički način, ukazuje na društvene i političke probleme (migracije, ratovi,) i klimatske promjene.

CILJEVI UČENJA

Znanja

Polaznici će moći:

Interpretirati ciljeve i važnost umrežavanja i međusektorske suradnje koristeći različite načine i alate za suradnju u nastavnom procesu. Definirati strategiju i ostvarivati uspješnu suradnju s pedagoškim osobljem, upravom škola i poljoprivrednim sektorom (tržište rada, znanstvenici itd.) na lokalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini.

Vještine

Polaznici će moći:

Organizirati učinkovit timski rad i zajednice učenja nastavnika i ostalih suradnika (poslodavci i dr.) s jasnim ciljem suradnje u obrazovnom procesu. Koristiti digitalne alate i umjetnu inteligenciju za osmišljavanje suradničkih projekata i interdisciplinarnu nastavu. Odabrati i komunicirati na međunarodnim mrežnim stranicama za nastavnike (ESEP, EPALE, Cedefop).

Potrebni stavovi

Polaznici će moći:

Prihvatiti suradnju kao kompetenciju koju zahtijeva nova pedagogija i naglasiti suradnju bez ikakvih predrasuda, bez obzira na spol, rasu, vjeru i sl.

Skraćenice/akronimi

TVET - Tehničko strukovno obrazovanje i osposobljavanje.

VET - Strukovno obrazovanje i osposobljavanje.

OECD- Organizacija za ekonomski suradnju i razvoj

ESoF - Poduzetničke vještine poljoprivrednika

IFSA - Međunarodno udruženje poljoprivrednih sustava

UNEVOC - Akronim UNEVOC je kombinacija 'UNESCO' i 'strukovno obrazovanje'. Prvi put je korišten 1992. u sporazumu između UNESCO-a i Vlade Njemačke o bivšem "Međunarodnom projektu tehničkog i strukovnog obrazovanja".

SADRŽAJ

1. UVOD	5
2. KOMPETENCIJE NASTAVNIKA SURADNIKA	6
2.1. UVOD	6
2.2. Umrežavanje	7
2.3. Digitalizacija	9
2.3.1. Vrste alata za suradnju	9
2.4. Podučavanje u području poljoprivrede	10
3. SURADNJA NASTAVNIKA U ŠKOLSKOM OKRUŽENJU	11
3.1. Uvod	11
3.2. TALIS - Međunarodno istraživanje poučavanja i učenja	11
3.3. Zajednica koje uči (PLC)	12
3.4. Međusektorska suradnja	13
4. SURADNJA NASTAVNIKA NA LOKALNOJ I REGIONALNOJ RAZINI	15
4.1. Uvod	15
4.2. Obrazovne ustanove koje provode strukovno obrazovanje i osposobljavanje	16
4.2.1. Suradnja s poslodavcima	18
5. MEĐUNARODNA SURADNJA NASTAVNIKA	20
5.1. Uvod	20
5.1.1. Europska platforma za školsko obrazovanje (ESEP)	21
5.1.2. Europski centar za razvoj strukovnog obrazovanja (Cedefop)	22
5.1.3. EPALE	22
6. PRIMJERI DOBRE PRAKSE	23
6.1. Partnerstvo regionalnog gospodarstva i obrazovanja (RIEP)	23
6.2. Centar za strukovno obrazovanje (CPI)	23
6.3. Škola na poljoprivrednom gospodarstvu (FFS)	23
7. ZAKLJUČAK	24
8. REFERENCE/LINKOVI	25

1. UVOD

„Dobro pripremljeni nastavnici koji posjeduju odgovarajuće vještine ključni su za kvalitetno pružanje strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Unatoč tome, razne države imaju problema s uključivanjem dovoljnog broja kvalificiranih strukovnih nastavnika i poticanjem poslodavaca da pruže prilike za učenje temeljeno na radu uz podršku kvalificiranih mentora. Mnogo je čimbenika koji pridonose takvim nedostacima.” (Ref. 18).

Sve više zemalja prepoznaje da je kvalitetno strukovno obrazovanje i osposobljavanje (VET) ključno za gospodarsku konkurentnost. Kako se nekvalificirani poslovi u zemljama OECD-a smanjuju zbog tehnološkog napretka i konkurencije iz zemalja s nižim plaćama, fokus se pomaknuo prema kvalitetnim dobrima i uslugama, zahtijevajući visokokvalificiranu radnu snagu. Ove vještine se često uče kroz strukovne programe. Međutim, sustavi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja suočavaju se s izazovima, često se odvajaju od tržišta rada koje se brzo razvija. Da bi bili učinkoviti, sustavi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja trebaju jake veze s tržištem rada, što zahtijeva dva ključna pristupa (ref. 15):

- angažiranje poslodavaca i drugih dionika u oblikovanju potrebnih vještina, i
- razvoj informacijskih alata, poput kvalifikacijskih okvira i sustava ocjenjivanja, za evaluaciju i poboljšanje strukovnih programa.

Poljoprivrednici su prisiljeni pronaći nove metode i izvore prihoda zbog ekološke, društvene i ekonomske krize. Na svojim sadašnjim poljoprivrednim gospodarstvima mnogi poljoprivrednici nastavljaju stvarati nove (nepoljoprivredne) poslovne pothvate koji generiraju prihode. Prijelaz s modela poljoprivrede koji se temelji na proizvodnji u užem smislu na višenamjenski model karakterizira ujedno stvaranje novih poslovnih pothvata koji nisu koji nisu nužno temeljeni na poljoprivredi u užem smislu. Proizvodnja hrane je primarna odgovornost poljoprivrednika u produktivnoj poljoprivredi. U kontekstu višenamjenske poljoprivrede, poljoprivrednici preuzimaju širu ulogu nudeći dodatna dobra i/ili usluge koje više odgovaraju potrebama tržišta (ref. 23).

„Projekt ESoF¹ (Ref. 23) istražio je to područje i identificirao tri ključne poduzetničke vještine:

- prepoznavanje i ostvarivanje poslovnih prilika,
- razvoj i procjena poslovne strategije i
- umrežavanje i korištenje poslovnih kontakata.

Te su poduzetničke vještine predstavljene kao tzv. “vještine višeg reda”. Dok su profesionalne i upravljačke vještine osnovni zahtjevi za poljoprivrednike, tri poduzetničke vještine su se pokazale ključnima za stvaranje i razvoj novih poslovnih aktivnosti.”

¹ Poduzetničke vještine poljoprivrednika

2. KOMPETENCIJE NASTAVNIKA SURADNIKA

„Od institucija strukovnog obrazovanja i osposobljavanja očekuje se da mlade ljude koji napuštaju strukovno osposobljavanje opremi vještinama koje će moći odmah iskoristiti u radu. Kako bi bili u tijeku s novim tehnologijama, novim radnim praksama i budućim trendovima u zanimanjima, nastavnici moraju biti svjesni onoga što se događa na tržištu rada i u gospodarstvu” ([Ref. 26](#))

2.1. UVOD

Strukovni nastavnici zaposleni u različitim strukovnim obrazovnim ustanovama trebaju usvojiti **kompetenciju djelovanja usmjerenog na budućnost**. Osjećaj društvene i ekološke odgovornosti za suoblikovanje radnih mjesta i društva čini znanstveno promišljanje strukovnih i društvenih okvira učenja i rada kvalificiranih radnika iznimno važnim. Znanstveno podučavanje sada pokriva rad, tehnologiju i obrazovanje s integriranog stajališta ([Ref. 2](#)).

U mnogim zemljama postoji velika potražnja za nastavnicima za tehničko strukovno obrazovanje i osposobljavanje (TVET), ali postoji značajan jaz u kvalifikacijama. Razvoj kompetencija strukovnih nastavnika² usko je povezan sa studijskim područjima strukovnih nastavnika, koja su podijeljena prema različitim područjima kompetencija i strukovnih disciplina. Nastavnici TVET-a zahtijevaju "dvopredmetnu referencu", koja se odnosi i na srodno znanstveno polje i na strukovno područje primjenjivo u praksi. I profesija nastavnika TVET-a (odlučivanje o sadržaju i metodama učenja kao tipičnim zadacima nastavnika) i osposobljavanje nastavnika TVET-a (razvijanje profesionalne kompetencije i specifične kompetencije poučavanja) ovise o ovoj dvostruko referenci.

Zadaci TVET nastavnika spadaju u dva sveobuhvatna područja kompetencija:

Izraz "osobne i društvene kompetencije" odnosi se na sposobnost TVET nastavnika da uči o TVET školi kao organizaciji, temeljnom sustavu i vlastitim osobnim stavovima za kontinuirano poboljšanje vlastitih sposobnosti. S naglaskom na strukovno područje i na temelju **kompetencija u strukovnoj disciplini**, istraživanja u području struke ukazuju da kompetencije za pripremu i provedbu nastave zahtijevaju didaktička, pedagoška i upravljačka znanja i vještine ([Ref. 2](#)).

Zbog tehnološkog napretka i drugih promjena (klimatskih, demografskih...) budućnost je uvijek teško predvidjeti. Ipak, još uvijek možemo govoriti o budućim promjenama u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, kako u obrazovnim institucijama tako i osposobljavanju na radnom mjestu.

U priručniku **OKVIR KOMPETENCIJA ZA STRUKOVNA ZANIMANJA** ([Ref. 26](#)) piše

“U budućnosti će biti više:

- naglaska na neformalnom učenju i njegovom vrednovanju
- suradnje unutar i između obrazovnih institucija i svijeta rada
- umrežavanja institucija s lokalnim i regionalnim dionicima
- međunarodne perspektive u nastavi

² Kao UNESCO-ov centar za tehničko strukovno obrazovanje i osposobljavanje (TVET), UNESCO-UNEVOC podržava države članice u njihovim naporima da ojačaju i unaprijede svoje TVET sustave. TVET je usmjeren na stjecanje znanja i vještina za svijet rada te pomaže mladima i odraslima da razviju vještine potrebne za zapošljavanje, dostojanstven rad i poduzetništvo, dok podržava uključiv i održiv gospodarski rast.

- korištenja ICT-a i digitalnih mreža
- potrebe za cjelovitim pristupom
- potrebe za autonomijom učenika i samousmjerenim učenjem
- zahtjeva za pedagoškim i komunikacijskim vještinama te vještinama umrežavanja za nastavnike i mentore
- korištenja novih medija u obrazovanju i osposobljavanju
- interakcije obrazovnog sustava i društva
- razvoja organizacijskih kompetencija

U budućnosti će biti manje:

- naglasaka na razvoju individualnih kompetencija
- formalnog obrazovanja
- fiksnih i nefleksibilnih sustava
- hijerarhije
- nastave u učionici
- razlike i manje prepreka između općeg, strukovnog i visokog obrazovanja i osposobljavanja “

2.2. Umrežavanje

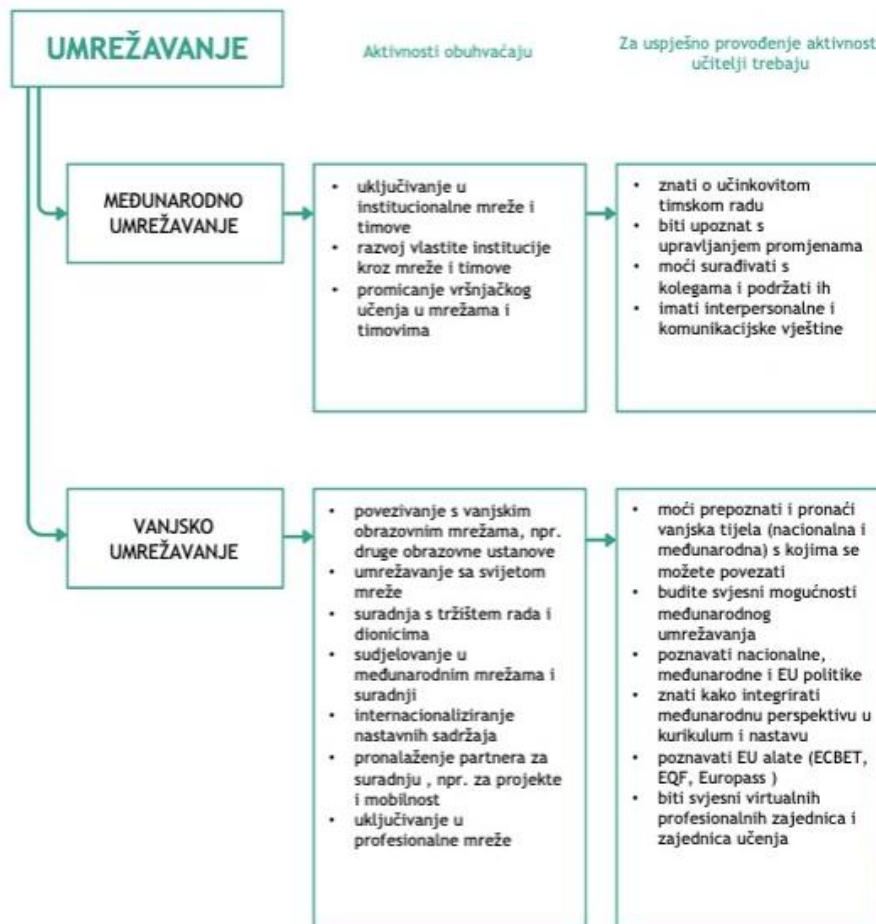
Najnovija aktivnost u koju su uključeni strukovni nastavnici je umrežavanje. Institucije više ne mogu djelovati u vakuumu iz svog okruženja, s obzirom na rastuću potražnju za suradnjom s tržištem rada i uključivanjem međunarodne komponente u obrazovanje. Nadalje, obrazovne ustanove moraju prihvatiti **različite načine suradnje** ako žele napredovati unatoč pritiscima i promjenama u okruženju.

Institucije moraju interno surađivati kako bi postale organizacije koje uče. Posljedično, **stvaranje kanala za prijenos znanja i vještina** postalo je ključno. **Nove metode rada**, koje dovode u pitanje tradicionalne odgovornosti nastavnika strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, **poput fleksibilnosti, modularizacije i interdisciplinarnog podučavanja**, također su donijele organizacijske promjene. Samostalan rad više nije odgovornost strukovnog nastavnika; umjesto toga, oni moraju surađivati s drugim edukatorima kako bi organizirali, planirali i proveli podučavanje učenika ([ref. 26](#)).

Trend decentralizacije u pružanju strukovnog obrazovanja i osposobljavanja stvara nove upravljačke odgovornosti. Istodobno, naglasak na situacijskom učenju i znanju o procesu rada transformira strukovno obrazovanje i osposobljavanje, pomičući se s tradicionalnog podučavanja na upravljanje procesima učenja i osmišljavanje učinkovitih metoda učenja. Ova evolucija naglašava sve veću važnost mentorstva/treninga u odnosu na izravno podučavanje. Ove reforme u inicijalnom strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, koje sve više uključuju aktivnosti povezane s radnim procesom, proširuju uloge strukovnih nastavnika dok se spajaju s odgovornostima za razvoj ljudskih resursa (HRD), pri čemu su obje skupine sada primarno usmjerene na upravljanje učenjem. Međutim, te se promjene različito očituju u različitim sektorima i državama, uvelike pod utjecajem struktura tržišta rada. Na uređenijim tržištima, kao što je Njemačka, promjene u ulogama mogu se razvijati sporije zbog uspostavljenih propisa i jasnih razlika između uloga

strukovnih nastavnika i mentora u gospodarstvu. Suprotno tome, na dereguliranim tržištima kao što je Ujedinjeno Kraljevstvo, može postojati pritisak na specijalizaciju kao mjeru smanjenja troškova. Štoviše, u određenim sektorima, skupine poslodavaca ili socijalnih partnera igraju značajnu ulogu u usvajanju profila zanimanja ([Ref. 1](#)).

Postoje dvije vrste umrežavanja koje provode nastavnici: **unutarnje umrežavanje** i **vanjsko umrežavanje**. Ideje organizacija koje uče i dijeljenog znanja povezane su s internim umrežavanjem. S druge strane, komunikacija s različitim strukovnim organizacijama i internacionalizacija povezani su s vanjskim umrežavanjem ([Ref. 26](#)).

Slika1: Aktivnosti umrežavanja i potrebne vještine i znanja strukovnih nastavnika ([Ref. 26](#))

2.3. Digitalizacija

U DigCompu, digitalna kompetencija uključuje "samopouzdanu, kritičku i odgovornu upotrebu digitalnih tehnologija za učenje, rad i za sudjelovanje u društvu. Definirana je kao kombinacija znanja, vještina i stavova." ([Ref. 9](#))

Slika 2: DigComp okvir ([Ref. 9](#))

Od ključne je važnosti kreativno koristiti područja različitih ekspertiza kako bi svi bili otvoreni za učenje novih stvari i rast. **Nastavnici će imati koristi od suradnje s drugima kako bi razvili predanost kreativnoj kulturi suradnje.** Prema Fullanu i Quinnu (2016., str. 70), ta će partnerstva činiti "kontinuirani proces koji uključuje dokaze o novom, kvalitetnom promišljanju i ciljanim promjenama u obrazovnoj praksi". Kroz suradnju, nastavnici mogu poboljšati svoje vještine rješavanja problema i razvijati vlastiti karijerni put koristeći prednosti proširenih mogućnosti za učenje koje im pružaju njihovi kolege.

Nastavnici mogu dijeliti svoja iskustva i ideje s drugima koristeći digitalne tehnologije. Čak i onima koji su prostorno udaljeni moguće je omogućiti putem virtualnih platformi da doprinesu svojim iskustvima i stajalištima. Nastavnici koji se nalaze na različitim stranama svijeta i dalje mogu komunicirati jedni s drugima ako imaju odgovarajuće resurse. Ovo daje priliku da nauče više jedni o drugima nego što bi naučili kroz materijale pisane za obrazovni program. Posljedično, uspostavljaju se područja socijalne suradnje koja nije moguće uspostaviti samo u učionici.

Dugi niz godina nastavnici i stručnjaci u raznim područjima koriste osnovne alate kao što su e-pošta i Microsoft Office (Word, Excel i PowerPoint). **Unatoč tome, određene nove ili naprednije tehnologije posebno su važne za nastavnike, a vladanje tim alatima ključno je za uspjeh nastavnika u profesionalnom svijetu** ([Ref. 22](#)).

2.3.1. Vrste alata za suradnju

Videokonferencije se koriste za međusobnu suradnju izvan učionice. Na taj način možemo imati vanjske predavače na udaljenim mjestima koji se mogu čuti s učenicima ili nastavnicima (npr. Google Hangouts, Microsoft Teams, Zoom, Skype itd.)

Digitalne bijele ploče i plutene ploče

Važno je da sudionici razmisle i zabilježe svoje ideje prije početka procesa pisanja. Plutene ploče i digitalne bijele ploče pružaju zajednički prostor u kojem nekoliko sudionika može komunicirati i upravljati zadacima u realnom vremenu (kao što je Miro, Stormboard, Mural, FigJam, Padlet, Whiteboard Fox, itd.).

Aplikacije za zajedničko pisanje

Koristeći sofisticirane značajke programa za obradu teksta, aplikacije za suradničko pisanje omogućuju grupama ljudi da rade zajedno na izradi dokumenta. Povijest promjena se održava, a pojedinačni doprinosi se prate. Svježije ideje odražavaju se u stvarnom vremenu svim korisnicima novostvorenog dokumenta (kao što su Google dokumenti, Office 365, Dropbox Paper, Write About, itd.).

Wikis - sustav za suradničko upravljanje sadržajem (CMS)

Na suradničkim web-mjestima koja se nazivaju wikiji, ljudi mogu pisati, prikupljati, organizirati i uređivati dokument o određenoj temi. Wikiji olakšavaju suradnju pomažući grupama ljudi u rješavanju problema, stvaranju i reviziji sadržaja, preliminarnom istraživanju i razvoju baze podataka o relevantnim temama. Budući da Wikiji imaju stranicu s poviješću koja navodi izvorne suradnike mrežnog članka kao i one koji su tijekom vremena napravili izmjene i revizije, jedna od glavnih prednosti korištenja Wikija je da korisnici unutar grupe mogu raditi na Wiki članku neovisno. Primjeri Wiki platformi: DokuWiki, MediaWiki, Wikispaces.com, Wikidot.com, Pbworks.com ([Ref. 22](#))

Aktivnost:

Pročitajte više u *DIGITAL VET TRAINER IN AGRICULTURE IN DIGITAL FARMER HANDBOOK*, dostupnom na:

2.4. Podučavanje u području poljoprivrede

Budući da poljoprivredne aktivnosti čine značajan dio ruralnog krajolika i načina na koje se koristi zemljište, one su bitna komponenta ruralnih zajednica. **Poljoprivreda koja se temelji na znanju postaje sve potrebija zbog potrebe poljoprivrednika da se nose i reagiraju na društvene, ekonomske i ekološke izazove koji dolaze sa životom u ruralnim područjima.** Poljoprivrednici moraju biti sposobni primijeniti nove tehnike u smislu resursa i tržišta, kao i nove tehničke i administrativne vještine (Kilpatrick i Falk, 2003.). Učenje igra važnu ulogu u razvoju ruralnih zajednica kako poljoprivreda postaje aktivnost koja se sve više temelji na znanju (Lobley et al., 2013.). Prema Darnhoferu i sur. (2010a), poticanje učenja stoga može pomoći prilagodbi na promjene koje se odvijaju u ruralnom krajoliku.

Stajalište prema kojem je poljoprivredno gospodarstvo i mjesto zaposlenja i mjesto stanovanja unutar ruralne zajednice naglašava važnost formalnih i neformalnih mogućnosti za učenje. Te prilike za učenje ujedno su i prilike za izgradnju mreže podrške obrazovanju, koje su ključne za provedbu promjena.

Uz podršku nastavnika učenici mogu izgraditi mreže podrške sa svojim vršnjacima, susjedima i drugim članovima lokalne zajednice, kao i onima koji su povezani s okruženjem za neformalno učenje.

Kada je riječ o obrazovanju, poljoprivredna učilišta njeguju najbolje uvjete za društveno učenje jer studentima omogućuju da se međusobno povezuju i razmjenjuju znanje i ideje. Znanje vezano za poljoprivredu određenog područja ključno je za izmjenu dobrih praksi i poticanje održive poljoprivrede. Stoga, kroz formalno i neformalno učenje, mladi poljoprivrednici stječu znanje i vještine. Jedan od načina na koji poljoprivrednici uče jedni od drugih i od iskusnijih kolega je kreiranje online grupa za raspravu

Stoga je razvoj profesionalnih vještina poljoprivrednika i podučavanje o učincima poljoprivrede na okoliš ključno ako želimo osigurati da se u ovoj brzorastućoj grani gospodarstva koriste metode održive poljoprivrede ([Ref. 11](#)).

Aktivnost:

Za više informacija o ulozi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, prepoznavanju izazova i uspješnim pristupima za razvoj odgovarajućih vještina kako bi se omogućio prijelaz na održiv i otporan poljoprivredni sektor u EU pročitajte u **FARMING'S GOT TALENT, Vocational Education and Training for Agriculture in Transition**, Event Report, Brusel, 2022.

https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/232c919f-7915-49d0-a5ec-745a0ed98422_en?filename=event-report-farmings-got-talent_en.pdf

3. Suradnja nastavnika u školskom okruženju

“Kao strukovna zajednica, nastavnici zajednički promišljaju o važnim izazovima. Stalna suradnja i dijalog s kolegama i dionicima pomaže im u učenju i profesionalnom razvoju. Zajedno razmišljaju o tome kako poboljšati i inovirati nastavu i škole. Jedni drugima daju povratne informacije i dijele profesionalni identitet”. ([Ref. 13](#)).

3.1. Uvod

Pojedine države imaju za cilj osigurati obrazovanje koje će pojedince opremiti vještinama i znanjem potrebnim za sudjelovanje u društvu i pridruživanje radnoj snazi. Zajednički naponi u različitim sektorima i profesijama mogu poboljšati ove obrazovne rezultate, čineći logičnim iz perspektive javne politike promicanje i širenje takve suradnje. Dok se poučavanje suočava s brzim promjenama zbog društvenih promjena poput novog zakonodavstva, digitalizacije i globalnih kriza kao što je pandemija COVID-19, struka se mora razvijati kako bi pripremila učenike za vještine 21. stoljeća. OECD naglašava važnost suradničkog rada nastavnika, uključanja u kontinuirani dijalog s kolegama i dionicima s ciljem inovacija i poboljšanja obrazovanja. Suradnja se sve više prepoznaje kao ključna ne samo za poboljšanje obrazovnih ishoda, već i za poboljšanje radnih uvjeta, podrške studentima i rješavanje izazova koji se bez suradnje ne mogu riješiti. ([Ref. 13](#)).

3.2. TALIS - Međunarodno istraživanje poučavanja i učenja

TALIS („Teaching and Learning International Survey“ - Međunarodno istraživanje poučavanja i učenja) je međunarodno istraživanje koje se fokusira na okruženje za učenje i radne uvjete nastavnika u školama. Cilj TALIS-a je prikupljanje i analiza podataka vezanih uz nastavu i stručno usavršavanje nastavnika, kao i podataka o pedagoškim, upravljačkim i administrativnim pitanjima vezanim uz rad ravnatelja ([Ref. 20](#)).

“Nastavnici imaju mnogo prilika za interakciju i rad sa svojim kolegama. Neki mogu biti formalni, proizlazeći iz zahtjeva za posao nastavnika u određenim sustavima. No, to također mogu biti neformalne i dobrovoljne interakcije među kolegama koje mogu biti potaknute situacijama ili izazovima za koje nastavnici osjećaju da ih zajednički trebaju riješiti (Ainley i Carstens, 2018.)”

„Neke suradničke aktivnosti podrazumijevaju dublju razinu suradnje među nastavnicima i visok stupanj međuovisnosti među sudionicima (Little, 1990.). Oni su u TALIS-u identificirani kao profesionalna suradnja. Ostali oblici interakcije uključuju jednostavnu razmjenu ili koordinaciju između nastavnika” (Ref. 17)

Slika 3: Suradnja nastavnika s kolegama. Izvor: OECD, TALIS 2018 Database, Table II.4.1. (Ref. 17)

Aktivnost:

Pogledajte video: **What role does teacher collaboration play in better teaching? TALIS, OECD** na <https://www.youtube.com/watch?v=BG7kMkNrzwY>, (EduSkills OECD)

3.3. Zajednica koje uči (PLC)

»Profesionalne zajednice koje uče djeluju na principu da se učenike ne samo poučava, već i da se osigura da zaista nauče (Dufour, 2004.). Kad bi nastavnici mogli prebaciti naglasak s podučavanja na učenje, tada bi učenici morali biti u središtu pozornosti. Gagnon & Collay (2001.) navode da snaga zajednica koje uče leži u njihovom potencijalu za razvoj odnosa, predanosti i pozitivnog stava prema učenju. « (Ref. 6)

Zajednica koja uči je organizacijska struktura koja potiče suradnju među svim članovima u podučavanju svih učenika. **To može biti bilo koja vrsta suradnje koja pomaže učenicima da nauče, bilo da se radi o međupredmetnoj ili predmetnoj suradnji.** Profesionalne zajednice koje uče, prema DuFouru (2004.), koriste sve potrebne mjere za poticanje učenja kod djece. (Ref. 6)

Grupa nastavnika koja se redovito okuplja kako bi raspravljali o novim temama, razmjenjivali ideje i rješavali probleme naziva se profesionalnom zajednicom koja uči. Timovi biraju predmete i pristupe koje žele proučavati kako bi proširili svoje znanje. Grupa može čitati i razgovarati o knjigama ili člancima. Tim može voditi moderator ili voditelj tima dok proučavaju novi predmet, ponekad uz pomoć materijala namijenjenih profesionalnom razvoju. Alternativno, grupa može organizirati gostovanje stručnjaka u nekom području ili pohađanje treninga ili konferencija u srodnom području. (Ref. 4)

Slika 4: Agroekološki nastavni kolektiv (TALC) (Ref. 25).

Aktivnost:

1. Pročitajte više o korištenju WhatsAppa u procesu izgradnje zajednice za profesionalno učenje na <https://teachnet.ie/building-a-professional-learning-community-using-whatsapp/>, autor: Jones, H., Building a Professional Learning Community Using WhatsApp, teachnet.ie.
2. Pogledajte video: Professional Learning Communities: PLCs na <https://www.youtube.com/watch?v=r--tAcsrI48> (Teachings in Education)

3.4. Međusektorska suradnja

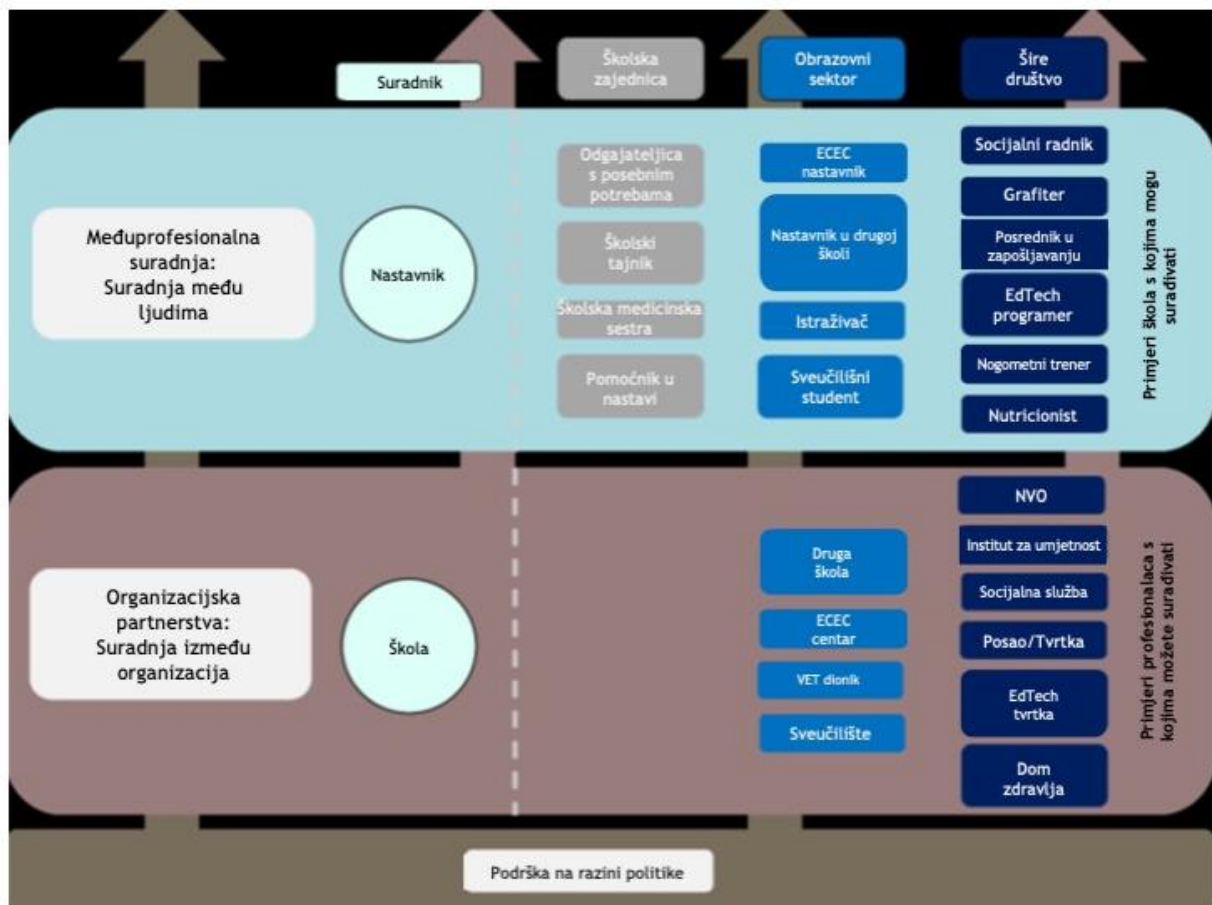
“Bryson, Crosby i Stone (2006) definiraju međusektorsku suradnju kao:

...povezivanje ili dijeljenje informacija, resursa, aktivnosti i sposobnosti između organizacija u dva ili više sektora kako bi se zajednički postiglo ishod koji organizacije u jednom sektoru ne bi mogle lako postići zasebno” (Ref. 13)

Nastavnici i stručnjaci iz drugih organizacija moraju raditi zajedno. U ovakvim partnerstvima nastavnici preuzimaju ulogu suradnika. Škola postaje suradnički subjekt kada se dogodi međuprofesionalna suradnja između nastavnika i drugih dionika u kontekstu organizacijskih partnerstava. Sporazumi s različitim razinama formalnosti mogu ograničiti oblike i ciljeve suradnje. **Međuprofesionalna suradnja između dvoje ili više stručnjaka postoji bez obzira na razinu formalnosti i organizacijsku strukturu tih partnerstava.**

Nastavnici surađuju s drugim nastavnicima, kao i s drugim stručnjacima. Iako se može raspravljati o tome da bi se kreatori politika obrazovanja trebali prvenstveno usredotočiti na promicanje dubljih oblika profesionalne suradnje među nastavnicima, potrebno je daljnje istraživanje značajki učinkovitog razvoja i provedbe međusektorske i međuprofesionalne suradnje koja bi mogla ojačati nastavničku profesiju.

Možda je moguće nastavnike osloboditi nekih zadataka za koje su druge struke prikladnije da ih provode u učionici kroz međuprofesionalnu suradnju. Nadalje, nastavnici bi mogli biti pod manjim stresom zbog osjećaja da su jedini odgovorni za akademski uspjeh svojih polaznika ako drugi dionici također sudjeluju u njihovom poučavanju. Vjerojatnost poboljšanja nastavničke profesije i smanjenja stresa velika je ako se nastavnici mogu slobodno usredotočiti na poučavanje i odgovornosti povezane s nastavom.

Slika³ 5: Međusektorska i međuprofesionalna suradnja za nastavnike i škole. (Ref. 13)

Istraživanje međusektorske suradnje posebno je ključno zbog njene važnosti u budućnosti. U OECD-ovom radu usmjerenom na budućnost identificirana su četiri moguća buduća scenarija za obrazovanje (OECD⁴, 2020.). Prema svakom od scenarija, nastavnici će raditi u okruženjima koja se razlikuju od onog u kojem su trenutno. **Jedno takvo novo okruženje može nastati zbog promjena u načinu na koji stručnjaci iz različitih grana gospodarstva surađuju i dijele zadatke.**

Problemi koje obrazovni sektor i nastavnici sami ne mogu riješiti moraju se riješiti zajedničkim naporima. Nastavnici mogu iskoristiti svoje znanje u obrazovanju i podučavanju kako bi osnažili i motivirali druge stručnjake s ciljem podučavanja učenika i poboljšanja njihovih akademskih postignuća.

Zajednički naponi usmjereni na poboljšanje ovih rezultata važni su ako vlade odrede da obrazovni sektor osposobi što više građana za ulazak na tržište rada i stjecanje vještina i znanja potrebnih za svrsishodno uključivanje u društvo. U javnom interesu, ima smisla pokretati i/ili jačati inicijative za suradnju ako takva međusektorska ili međuprofesionalna suradnja dovodi do boljih rezultata nego ako takve suradnje nema.

³ Note: Autor odaje priznanje Halu A. Lawsonu za doprinos u stvaranju ove slike. EdTech je kratica za "obrazovnu tehnologiju", NGO je kratica za "nevladinu organizaciju", ECEC je kratica za "rano obrazovanje i skrb", VET je kratica za "strukovno obrazovanje i osposobljavanje". Primjere stručnjaka i organizacija treba smatrati primjerima, a ne akterima koji se preporučuju za suradnju.

⁴ OECD (2020.), Povratak u budućnost obrazovanja: Četiri scenarija OECD-a za školovanje, istraživanja obrazovanja i inovacije, OECD Publishing, Pariz, <https://doi.org/10.1787/178ef527-en>.

Učenje već dolazi iz različitih izvora izvan tradicionalnih akademskih institucija. **U budućnosti bi mreže obrazovnih ustanova mogle bolje koordinirati suradnju s gospodarstvom, poput povezivanja učenika diljem svijeta u program kojim upravljaju institucije na međunarodnoj razini.**

Već postoje brojne javne i privatne organizacije koje pružaju usluge u području obrazovanja, poput neslužbenih predavanja i privatnih poduka. Nastavnici postaju samo jedni od mnogih profesionalaca koji služe potrebama učenika u budućnosti. Nastavnici će neizbježno morati komunicirati s tim drugim profesionalcima kako društvo bude sve više uključeno u obrazovni proces.

Određeni sustavi podučavanja temeljeni na umjetnoj inteligenciji trenutno mogu pružiti prilagođenu pomoć pojedinom učeniku i pratiti njihov napredak. U budućnosti bi moglo biti potrebno da određeni obrazovni stručnjaci osiguraju sadržaj za sustave umjetne inteligencije. (Ref. 13)

Aktivnost:

Pogledajte video: *Collaborative Planning: Integrating Curriculum Across Subjects*
Izvor: Edutopia, <https://www.youtube.com/watch?v=yCy4PSOvkL4>

4. Suradnja nastavnika na lokalnoj i regionalnoj razini

4.1. Uvod

Postoje različiti oblici suradnje, uključujući preraspodjelu zadataka, partnerstva sa strukovnim institutima i dublji angažman zajednice. Međusektorska i međuprofesionalna suradnja smatraju se posebno moćnim alatima za jačanje nastavničke profesije. Ova suradnja može uključivati nastavnike koji rade sa stručnjacima iz drugih područja, kao što su socijalni radnici ili pomoćnici u nastavi, na načine koji se međusobno nadopunjuju. U nekim slučajevima nastavnici i drugi stručnjaci blisko surađuju kako bi pružili podršku učenicima, dok u drugima vanjski stručnjaci pripremaju učenike za učenje u područjima koja su izvan skupa vještina nastavnika.

Nastavnici također mogu surađivati s drugim organizacijama, gdje preuzimaju ulogu suradnika unutar širih međusektorskih inicijativa. Ova partnerstva, koja mogu varirati od formalnih sporazuma do neformalnijih dogovora, postavljaju škole u poziciju ključnih partnera u suradnji. Kao što Bryson, Crosby i Stone (2006) definiraju, međusektorska suradnja uključuje povezivanje ili dijeljenje informacija, resursa i aktivnosti između organizacija u različitim sektorima kako bi se postigli rezultati koje pojedinačni sektori ne bi mogli postići sami.

Škole već koriste stručnjake u određenom području i resurse za učenje (npr. škole u zajednici). To može uključivati bilo što, od toga da različiti stručnjaci razgovaraju s učenicima u učionici do održavanja nastave u javnim prostorima poput muzeja. U budućnosti će sve institucije uključiti resurse iz mnogih grana gospodarstva, shvaćajući da predavači ne mogu posjedovati sva znanja. Specijalizirana pozicija poznata kao "prijelaz granica" podrazumijeva uključivanje različitih organizacija u akademske aktivnosti. (Ref. 13)

Slika 6: Projekt AgriNext: Suradnja nastavnika na lokalnoj razini na testiranju treninga o suvremenim kompetencijama nastavnika u Karlovcu

Aktivnost:

Pogledajte video: **Community Partners - Making Student Learning Relevant** na <https://www.edutopia.org/video/community-partners-making-student-learning-relevant/> (Edutopia)

4.2. Obrazovne ustanove koje provode strukovno obrazovanje i osposobljavanje

U današnjem obrazovnom i radnom okruženju koje se brzo mijenja, učinkovita suradnja između nastavnika i lokalnih dionika kao što su poslodavci, poduzetnici i predstavnici različitih sektora je ključna. Jačanje odnosa između škola i poslodavaca nije važno samo kako bi ostali konkurentni na tržištu rada, veći zato što takva suradnja omogućuje stjecanje ključnih vještina za uspješan profesionalni put učenika. U tom procesu škole djeluju kao most između učenika i poslodavaca, osiguravajući mladim ljudima pristup širokom rasponu prilika za razvoj karijere. Time se povećava vjerojatnost da će nakon završetka školovanja ostati u svom matičnom kraju, što ima pozitivan utjecaj na čitavu zajednicu.

Strukovni nastavnici moraju biti upoznati sa suvremenom radnom praksom. Kako trenutna radna snaga stari, mnoge države suočavaju se s nedostatkom nastavnika u ustanovama za strukovno obrazovanje i osposobljavanje. Osim toga, neki mentori i nastavnici možda nemaju dovoljno radno iskustvo. Preporučljivo je promicati prilagodljive kanale zapošljavanja koji omogućuju pojedincima s odgovarajućim vještinama da se lakše zaposle u strukovnim školama. Kako bi zadržali svoj strukovni/profesionalni „know-how“, nastavnike u strukovnim školama treba poticati da rade skraćeno radno vrijeme u gospodarstvu. Oni u gospodarstvu koji nadgledaju pripravnike i učenike moraju biti spremni za tu ulogu.

U gospodarstvu se javlja drugačiji problem. Unatoč istraživanjima koja pokazuju dobrobiti takve pripreme, mentorima učenika i pripravnika u tvrtkama ponekad nedostaje specijalizirana pedagoška obuka ili druga priprema za rad s učenicima i pripravnicima. Mentori trebaju dobiti odgovarajuću pedagošku i drugu izobrazbu, prilagođenu vrsti učenja na radu koju provode.

Povezanost između tržišta rada i strukovnog obrazovanja i osposobljavanja pomaže:

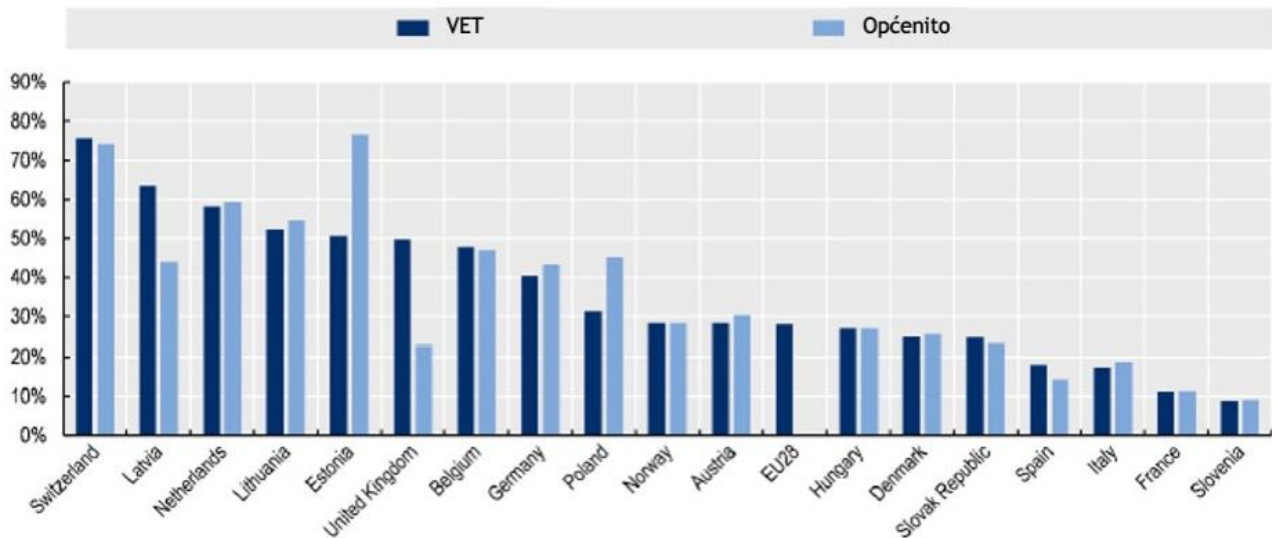
- poslodavcima da znaju što su pojedini kandidati za zapošljavanje naučili tijekom obrazovanja,
- studentima birati obrazovni put do ulaska na tržište rada
- kreatorima politika i obrazovnim ustanovama odrediti hoće li se njihovi učenici/polaznici zaposliti na radnim mjestima koja odgovaraju njihovom obrazovanju. ([Ref. 15](#))

„Nastavnici i mentori kombiniraju svoje radno iskustvo s pedagoškom i drugom pripremom do bi:

- koristiti učenje temeljeno na radu u inicijalnom strukovnom obrazovanju i osposobljavanju.
- Osigurati da okvir za učenje temeljeno na radu potiče sudjelovanje i poslodavaca i studenata.
- Osigurati da je učenje temeljeno na radu dobre kvalitete, kroz učinkovit sustav osiguranja kvalitete i kroz pružanje jasnog ugovornog okvira za naukovanje.
- Uravnotežili učenje temeljeno na radu s drugim mogućnostima (npr. praktikumi u školama) gdje drugačija okruženja za učenje funkcioniraju bolje ili ako učenje temeljeno na radu nije dostupno.
- Osmislili učinkovite odgovore na trenutnu ekonomsku krizu, kako bi održali učenje temeljeno na radu i nosili se s povećanom potražnjom za radom strukovnih nastavnika u punom radnom vremenu.” ([Ref. 15](#))

Osigurati da nastavnici u strukovnim školama, i u manjoj mjeri, nastavnici teorije strukovnog obrazovanja, budu upoznati sa zahtjevima suvremenih radnih mjesta koji se brzo razvijaju, jedno je od izazova s kojima se suočavaju nastavnici i mentori. Nastavnici u ustanovama za strukovno obrazovanje i osposobljavanje moraju konstantno unapređivati svoja znanja i vještine. Samo 28% nastavnika s punim radnim vremenom i 55% nastavnika sa skraćenim radnim vremenom smatra svoje tehničko znanje suvremenim, prema australskom istraživanju. **Sve nastavnike u ustanovama za strukovno obrazovanje i osposobljavanje treba poticati da provode vrijeme na strukovnim radnim mjestima** i, ako je moguće, rade tamo povremeno, s obzirom na ciljeve strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Prema Daltonu i Smithu (2004.), osim ako stručno usavršavanje nije formalno integrirano u njihov posao i priznato kao dio njihove odgovornosti, strukovni nastavnici često vjeruju da su prezauzeti da bi pratili najnovija dostignuća u svom području. Također je moguće poticati rast i obnavljanje znanja vezanih uz posao poticajima, posebice stimulacijama i nagrađivanjem. ([Ref. 15](#))

Fleksibilna nastava u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju može se olakšati zapošljavanjem nastavnika na nepuno radno vrijeme, pod uvjetom da se ne ugrožavaju uvjeti rada nastavnika. To je uobičajeni slučaj s "bočnim ulaskom" ili "hibridnim poučavanjem" u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju koje izvode stručnjaci iz gospodarstva. Uključivanje honorarnih strukovnih nastavnika s iskustvom u gospodarstvu u sustav obrazovanja može imati nekoliko prednosti, uključujući ublažavanje manjka nastavnika, rezanje troškova, povećanje fleksibilnosti u pružanju strukovnog obrazovanja i uvođenje aktualnih znanja iz gospodarstva u obrazovanje. Honorarni nastavnici mogu doći do razine strukovnih nastavnika kombinirajući svoje nastavno iskustvo s treningom kroz rad na pola radnog vremena. Prema statistici TALIS-a za 2018. 68% ispitanika u cijelom svijetu navelo je fleksibilan radni raspored, uključujući podučavanje s nepunim radnim vremenom, kao glavni razlog zašto su odabrali postati nastavnici u VET-u. ([Ref. 18](#))

Slika 7: Podučavanje u nepunom radnom vremenu u strukovnom obrazovanju uobičajeno je u nekim zemljama⁵. Udio nastavnika koji predaju u učionicama i akademskog osoblja u višem sekundarnom obrazovanju koji rade u nepunom radnom vremenu., 2019. ([Ref. 18](#))

4.2.1. Suradnja s poslodavcima

Snažni odnosi između obrazovnih ustanova i gospodarstva ključni su u kontekstu brzog razvoja radne snage i sustava obrazovanja, stoga je ključno da nastavnici i drugi lokalni dionici – poput poslodavaca, poduzetnika i drugih članova poljoprivrednog sektora – učinkovito surađuju. Ovakve su suradnje neophodne kako studentima, tako i tvrtkama koje trebaju održati svoju konkurentnost na tržištu rada. Učenici na temelju ovih partnerstava stječu vještine koje će im pomoći da ostvare svoj karijerni put. Suprotno tome, obrazovne ustanove su ključne u stvaranju tih veza. Služe kao poveznica između tvrtki i studenata, dajući mladim ljudima iskustvo i mogućnosti za profesionalni razvoj. Suradnja povećava kontakt učenika s lokalnim tvrtkama i radnim mjestima, povećavajući mogućnost da će ostati u svom rodnom gradu nakon završetka školovanja. Pozitivna obilježja su ([Ref. 12](#)):

- „Suradnja između obrazovnih ustanova i poslodavaca učenicima pruža vrijedne uvide u stvarni svijet rada, dajući im uvid u različite grane gospodarstva, radne uloge koje mogu ostvariti u karijeri i karijerne putove za koje možda prije nisu znali.
- To im pomaže da donose informirane odluke o svojoj budućnosti. Takvi događaji također su prilike za umrežavanje gdje se studenti rano povezuju sa stručnjacima, koji im jednog dana mogu postati mentori na stručnoj praksi ili u pripravništvu, ili im ponuditi priliku za zapošljavanje.
- Poslodavci mogu usmjeravati učenike tako da im daju informacije o ključnim vještinama koje traže i pomoći im da premoste jaz između teorijskog znanja i praktične primjene. U isto vrijeme, radeći zajedno, jačaju svoj brend i predanost zajednici.”

Uključivanje socijalnih partnera, poput poslodavaca i strukovnih udruženja, jamči da skupovi vještina koji se stječu u strukovnim kvalifikacijama odgovaraju potrebama tržišta rada, da

⁵ Izvor: Eurostat (2021), Anкета o radnoj snazi Europske unije (EU-LFS) 2019, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/labour-forcesurvey>.

obrazovni programi odgovaraju potrebama radne snage, da je učenje temeljeno na radu kvalitetno i da kombinacija različitih obrazovnih programa odgovara potražnji za poslovima različitih vrsta.

Uključivanje socijalnih partnera može se smatrati kontinuumom između dviju krajnosti: s jedne strane, socijalni partneri provode svo osposobljavanje na radnom mjestu i strukovno obrazovanje; s druge strane, ustanove zadužene za strukovno obrazovanje, poput nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela vlasti, imaju potpunu kontrolu nad osposobljavanjem i strukovnim obrazovanjem bez savjetovanja sa socijalnim partnerima ili pružanja osposobljavanja u tvrtkama. Većina obrazovnih programa inicijalnog strukovnog obrazovanja mladih nalazi se u sredini tog kontinuumu. Angažman socijalnih partnera vjerojatno je značajniji u dualnom sustavu obrazovanja.

Istraživanje provedeno u Švicarskoj proučavalo je poslodavce i njihovu suradnju s drugim dionicima tijekom razvoja, provedbe i evaluacije nastavnog plana i programa strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u pokušaju da se ocijeni stupanj povezanosti između sudionika iz strukovnog obrazovanja i sustava zapošljavanja u različitim zemljama. Studija zaključuje da su izvrsni rezultati na tržištu kod onih koji su završili strukovno obrazovanje rezultat sustava strukovnog obrazovanja koji uravnotežuje učinak socijalnih partnera i samog obrazovnog sustava. Autori tvrde da u ovakvim sustavima strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (kao što su oni u Danskoj i Švicarskoj), učenici pohađaju značajan dio svojih nastavnih predmeta u tvrtkama, a socijalni partneri sudjeluju u stvaranju kvalifikacijskih standarda, kao i specifikaciji ispita i ocjenjivanja.

Snažna suradnja između lokalnih vlasti i obrazovnih ustanova poboljšava rezultate strukovnog obrazovanja, prema studiji o dostupnosti radnih mjesta u srednjem strukovnom obrazovanju i osposobljavanju provedenoj u Švedskoj. Osim toga, suradnja društvenih partnera može potaknuti inovacije u tvrtkama. Dok unapređuju elemente strukovnih obrazovnih programa, socijalni partneri mogu razmatrati i razmjenjivati znanja o novim tehnologijama, proizvodnim tehnikama i pristupima osposobljavanju. Istraživanja pokazuju da je ovaj učinak izraženiji za male tvrtke, što sugerira da se znanje i inovacije sele iz većih u manje tvrtke. ([Ref. 19](#))

Aktivnost:

Pogledajte video: ***Ways to Build School-Community Partnerships*** na <https://www.youtube.com/watch?v=WhHHbAGAKkg> (XQ America)

5. Međunarodna suradnja nastavnika

5.1. Uvod

„Visokokvalitetno obrazovanje i osposobljavanje zahtijevaju uključivanje međunarodne dimenzije. To znači novi fokus u nastavnom sadržaju i povećanu pozornost na međunarodnu mobilnost. Za nastavnike, područja kompetencija od ključne važnosti uključuju jezične vještine, poznavanje drugih država, poznavanje tržišta rada u drugim državama i međukulturalne komunikacijske vještine” (Ref. 26)

Strukovni nastavnici koji su sudjelovali u istraživanju⁶ izvijestili su da su suradnja i savjeti kolega, posebno u vezi s predmetnim stručnim pitanjima, najvažniji aspekt socijalne mreže. Smatrali su da su najviše podrške, kreativnosti i praktičnih savjeta dobili od svojih najbližih kolega. Internacionalizaciju nisu vidjeli kao značajnu.

Osim minimalne količine vanjskog umrežavanja u vezi s pitanjima zapošljavanja, većina strukovnih nastavnika u našem uzorku nije bila uključena ni u kakvo vanjsko umrežavanje. Činilo se da su međunarodne aktivnosti minimalne, često u rukama nekolicine entuzijastičnih nastavnika. (Ref. 26)

Međunarodna mobilnost nastavnika može poboljšati opće međuljudske vještine nastavnika, što ih može potaknuti na poticanje daljnje suradnje preko državnih granica. Profesionalno iskustvo u inozemstvu može biti višestruko korisno za nastavnike, može utjecati na njihove stavove i ponašanja.

TALIS također ispituje nastavnike o specifičnim ciljevima njihovog profesionalnog boravka u inozemstvu. Ti ciljevi uključuju učenje kao dio obrazovanja, učenje jezika, učenje drugih predmeta, odlazak s učenicima u posjetu, stupanje u kontakt s međunarodnim školama i podučavanje. Nastavnici su posebno spomenuli da je povezivanje sa školama u inozemstvu jedinstvena vrsta suradnje i da je to jedan od ciljeva stručnih putovanja u druge zemlje. Od 12% u Gruziji do 63% u Rumunjskoj, nastavnici kažu da je jedan od profesionalnih ciljeva njihovog putovanja u druge države bio kontaktirati lokalne obrazovne ustanove. Više od polovice nastavnika u Estoniji, Finskoj, Mađarskoj, Latviji, Rumunjskoj i Sloveniji navodi da je jedan od njihovih profesionalnih ciljeva kada putuju u inozemstvo povezivanje s lokalnim obrazovnim ustanovama. (Ref. 17)

⁶ Cedefopova studija „Defining VET Professions1“ provedena s mrežom nastavnika i trenera2 - Ttnet - otkrila je značajne razlike između obuke stručnjaka u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju i njihove radne stvarnosti. Na temelju istraživanja i intervjua s praktičarima u 17 europskih zemalja, studija je proizvela sustavni popis aktivnosti i kompetencija nastavnika, mentora u tvrtkama i voditelja u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Ovaj popis dodatno su potvrdili praktičari i dionici u 21 europskoj zemlji.

Slika 8: Projekt Agrinext: Nastavnici surađuju na međunarodnoj razini na pilot testiranju osposobljavanja za pružatelje usluga usmjeravanja

5.1.1. Europska platforma za školsko obrazovanje (ESEP)

Europska platforma za školsko obrazovanje ([Ref. 8](#)) mjesto je susreta obrazovne zajednice - školskog osoblja, istraživača i kreatora politika - za razmjenu vijesti, intervjua, publikacija, primjera dobre prakse, tečajeva i partnera za njihove Erasmus+ projekte. Njegovo eTwinning područje posvećeno je eTwinnerima i njihovim aktivnostima.

Ova web stranica kojom upravlja Europska izvršna agencija za obrazovanje i kulturu nudi:

- Povezivanje sa školama i organizacijama: Nastavnici mogu pronaći organizacije i škole s kojima mogu surađivati
- Pridruživanje webinarima: kratki online događaji za poticanje profesionalnog razvoja
- Otkrivanje eTwinning zajednice: saznavanje kako eTwinning omogućuje inovacije i suradnju
- Istraživanje resursa o uključivom obrazovanju
- Materijale za obogaćivanje vaše učionice i škole

eTwinning

eTwinning je zajednica za obrazovne ustanove koja pruža online platformu za nastavnike koja omogućuje zajednički rad na nacionalnim i međunarodnim projektima. Uz pomoć eTwinninga, nastavnici i učenici mogu surađivati sa školama diljem Europe u sigurnom okruženju, sudjelovati na internetskim forumima i uključiti se u aktivnosti vršnjačkog učenja i profesionalnog razvoja.

Registracija na Europskoj školskoj obrazovnoj platformi vrši se putem EU logina, a nacionalna potporna organizacije države vrši potvrdu osobe kao eTwinnera.

Što nudi eTwinning platforma?

Putem ponuđenih alata za društveno umrežavanje, kao i kroz sudjelovanje u Sobama, eTwinning grupama i europskim projektima, eTwinneri se mogu umrežavati, dijeliti i raditi zajedno s drugim registriranim eTwinnerima i školama. ([Ref. 8](#))

5.1.2. Europski centar za razvoj strukovnog obrazovanja (Cedefop)

Europski centar za razvoj strukovnog obrazovanja⁷ (Cedefop) jedna je od decentraliziranih agencija EU-a.

Osnovan 1975. i sa sjedištem u Grčkoj od 1995., Cedefop pomaže u promicanju, formuliranju i provedbi politika Europske Unije u područjima strukovnog i profesionalnog obrazovanja i osposobljavanja, kao i području vještina i kvalifikacija, u suradnji s Europskom komisijom, državama članicama i socijalnim partnerima.

Cedefop je razvio pristupe za razumijevanje sadašnje i predviđanje buduće ponude i potražnje za vještinama na razini cijele EU, s ciljem da pomogne utjecati na politike i provedbu strukovnog obrazovanja te, šire gledano, na odluke koje ljudi donose vezano uz svoje obrazovanje i razvoj karijere.

Ovaj angažman u prikupljanju podataka o tržištu rada i vještinama te odnosima između poslova, vještina i kvalifikacija omogućuje bolje upravljanje strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem te ažuriranje kako bi se stvorila i održala zapošljivost učenika kao i konkurentnost tvrtki. ([Ref. 5](#))

5.1.3. EPALE

EPALE je višejezična mreža s otvorenim članstvom za stručnjake u obrazovanju odraslih u Europi.

Okuplja edukatore odraslih, trenere, vodiče i pomoćno osoblje, akademike i istraživače te kreatore politika.

Financiranje za EPALE osigurava program Erasmus+. To je dio plana EU-a za poticanje većih i boljih mogućnosti učenja za sve odrasle.

Kako bi se to postiglo, EPALE jača i podržava profesije za obrazovanje odraslih. Putem unosa na blogu, foruma, alata za traženje partnera i osobnih događanja, pomaže članovima da se umreže i uče od kolega diljem Europe. ([Ref. 7](#))

⁷ <https://www.cedefop.europa.eu/en>

6. Primjeri dobre prakse

6.1. Partnerstvo regionalnog gospodarstva i obrazovanja (RIEP)

Partnerstva regionalnog gospodarstva i obrazovanja (RIEP) surađivala su s lokalnim poljoprivrednim sektorom u Novoj Engleskoj kako bi razvila „Ag Camp New England“, transformativnu inicijativu osmišljenu da nadahne i uključi mlade u poljoprivrednu industriju. Ovaj petodnevni kamp povezoao je škole u području Nove Engleske s lokalnim poslodavcima u Moreeu i okolnoj regiji, pružajući učenicima praktična iskustva i uvid u mogućnosti zapošljavanja u poljoprivredi. Program ima za cilj podići svijest o mogućnostima zapošljavanja i razvoja u poljoprivredi, potaknuti upis u različite tečajeve vezane uz poljoprivredu i strukovno obrazovanje te podržati nesmetan prijelaz iz obrazovanja na tržište rada. Tijekom kampa, 21 učenik iz srednje škole Peel, srednje škole Wee Waa i srednje škole Gunnedah sudjelovao je u praktičnim radionicama i aktivnostima, posjetilo 15 poslodavaca u regiji Moree i pritom putovalo preko 800 kilometara. Nastavnici su također sudjelovali u kampu, stjecali suvremena znanja o gospodarstvu i mogućnostima profesionalnog razvoja u području poljoprivrede. Nakon kampa, 94% učenika navelo je da je zainteresirano za nastavak karijere u poljoprivredi ili je počelo razmatrati poljoprivredu kao održivu opciju. Jedan student je primijetio: "Stvarno sam uživao vidjeti što se nalazi 'iza kulisa' na svim mjestima koja smo posjetili. To mi je dalo novi pogled na ono što želim raditi u budućnosti." (Ref. 14)

6.2. Centar za strukovno obrazovanje (CPI)

U Sloveniji je praktično učenje temeljeno na radu (WBL) integrirano u školski kurikulum i čini 35% ukupnog kurikuluma u strukovnim programima i 6% kurikuluma u tehničkim programima. Kako bi motivirao nastavnike za povezivanje s poslodavcima i stjecanje iskustva, Centar za strukovno obrazovanje (CPI) u Sloveniji proveo je projekt kojim je potaknuo nastavnike praktične nastave da sudjeluju u praktičnoj nastavi u tvrtkama. Rezultati projekta daju punu potporu stručnom usavršavanju nastavnika kao obliku stručnog usavršavanja koje treba proširiti na sve škole i nastavnike strukovnog obrazovanja. Razvoj kompetentnog nastavnika koji razumije praksu i može kreirati okolinu za učenje je ključan, stoga je važno da obrazovne ustanove omoguće osposobljavanje nastavnika, posebno onih koji su u izravnom kontaktu s praktičnim radom i poslodavcima. (Ref. 3)

Aktivnost:

Pročitajte više na *Educational Farms in AGRI URBAN, STUDY CASES* na <https://urbact.eu/sites/default/files/2023-03/AGRI%20URBAN%20case%20studies.pdf>

6.3. Škola na poljoprivrednom gospodarstvu (FFS)

Škola na poljoprivrednom gospodarstvu (FFS) je pristup koji se temelji na učenju usmjerenom na učenika. Na taj način učenici mogu razmjenjivati znanja i iskustva u okruženju bez rizika. Praktične terenske vježbe uz izravno promatranje, raspravu i donošenje odluka potiču učenje kroz rad. Teren je prostor gdje se lokalno znanje i rezultati znanstvenih istraživanja testiraju, potvrđuju i integriraju, u kontekstu lokalnog ekosustava i socio-ekonomskih postavki. Analiza problema u zajednici je polazna točka za FFS grupu za razvoj kurikuluma specifičnog za određeno područje. Kroz FFS se obrađuje sve veći niz tehničkih tema: upravljanje tlom, usjevima i vodom,

umnožavanje sjemena i ispitivanje sorti, agropastoralizam, akvakultura, agrošumarstvo, prehrana, lanac vrijednosti i veza s tržištima itd. ([Ref. 10](#))

7. Zaključak

Nastavnička profesija može imati koristi od međusektorske i međustrukovne suradnje, ali to se ne podrazumijeva samo po sebi. Ovisi o provedbenim odlukama i kapacitetima donositelja odluka na različitim razinama kako bi se utvrdilo je li takva suradnja potrebna u određenom trenutku. Kreatori politika moraju odrediti vrste partnerstava potrebnih za održavanje nastavničke profesije koje odgovaraju njihovim specifičnim potrebama.

Svrha ovih pet vodećih načela za međusektorsku ili međustrukovnu suradnju je pružiti liderima i kreatorima politika u sustavu obrazovanja okvir na temelju kojeg će odlučivati o različitim oblicima suradničkih inicijativa ([Ref. 13](#)):

- „Suradnja mora biti kontinuirano zajamčena za sve uključene
- Nastavnici i drugi dionici moraju biti uključeni u planiranje i razvoj suradnje
- Vodstvo koje gradi povjerenje je ključno
- Jasnoća olakšava suradnju
- Dobra međustrukovna i međusektorska suradnja se uči”

Provedba inovativnih praksi zahtijeva od nastavnika da kontinuirano promišljaju o svojim postojećim metodama podučavanja i razmotre promjenu svog znanja i uvjerenja. Profesionalni razvoj temeljen na suradnji može omogućiti ovakav suradnički odnos između nastavnika ([ref. 17](#)).

8. Reference/Linkovi

- Ref. 1: Attwell, G. 1997. New roles for vocational education and training teachers and trainers in Europe: a new framework for their education. Emerald insight. Dostupno na: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/03090599710171558/full/html> (Pristupljeno: 23. Aug 2024).
- Ref. 2: Bünning, F., Spöttl, G., Stolte, H. 2022. *Technical and Vocational Teacher Education and Training in International and Development Co-Operation: Models, Approaches and Trends*. TVET Teacher Profile and Standards for a master's degree Programme. Springer Singapore, Germany, pp. 16-18. ISBN: 978-981-16-6473-1
- Ref. 3: Center za poklicno izobraževanje Republike Slovenije. 2010. *Povezovanje sfere dela in šolstva*. Dostupno na: https://cpi.si/wp-content/uploads/2020/08/Povezovanje_sfere_dela_in_solstva.pdf (Pristupljeno: 21. Aug 2024)
- Ref. 4: Dimino, J. A., Taylor, M., & Morris, J. 2015. *Professional learning communities facilitator's guide for the What Works Clearinghouse practice guide: Teaching academic content and literacy to English learners in elementary and middle school (REL 2015-105)*. Washington, DC: U.S. Department of Education, Institute of Education Sciences, National Center for Education Evaluation and Regional Assistance, Regional Educational Laboratory Southwest. Dostupno na: <https://ies.ed.gov/ncee/rel/Products/Region/southwest/Resource/100716> (Pristupljeno: 26. Sep 2024)
- Ref. 5: European Commission (2024). *European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP)*. Dostupno na: <https://www.cedefop.europa.eu/en> (Pristupljeno: 26. Sep 2024)
- Ref. 6: European Commission (2024). *Guidelines on how to run PLC*. Project: From Inclusive Education to Real Scale Transfer (FIERS). Dostupno na: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/55b014df-79bd-4547-8618-a87bb0000ac1/Guidelines_on_how_to_run_PLC.pdf (Pristupljeno: 12. Sep 2024)
- Ref. 7: European Commission (23. Nov 2023). *Electronic Platform for Adult Learning in Europe (EPALE)*. Dostupno na: <https://epale.ec.europa.eu/en> (Pristupljeno: 23. Aug 2024)
- Ref. 8: European Commission (5. Dec 2023). *European School Education Platform (ESEP)*. Dostupno na: <https://school-education.ec.europa.eu/en> (Pristupljeno: 23. Aug 2024)
- Ref. 9: European Commission (May 2024). *DigComp Framework*. Dostupno na: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/oldpage-digcomp/digcomp-framework_en (Pristupljeno 27. Sep 2024)
- Ref. 10: FAO (2024). *Global Farmer Field School Platform*. Dostupno na: <https://www.fao.org/farmer-field-schools/overview/en/> (Pristupljeno: 10. Sep 2024)
- Ref. 11: Flannery, S. 2019. *An exploration of the professional development needs of agricultural teacher in their role as educators*. Research repository UCD. Dostupno na: <https://researchrepository.ucd.ie/entities/publication/d9733e90-ef3a-43d8-a0a7-d1a788e5c380/details> (Pristupljeno: 23. Aug 2024).

- Ref. 12: Golden Path Solutions (2024). *The Importance of the Employer-School Partnership*. Dostupno na: <https://goldenpath.net/the-importance-of-the-employer-school-partnership/> (Pristupljeno: 21. Aug 2024)
- Ref. 13: Nilsson Brodén, D. 2022. *Cross-sector and interprofessional collaborations: A powerful tool for the teaching profession?* OECD Education Working Papers No. 283. OECD Publishing, Paris. Dostupno na: <https://doi.org/10.1787/7144c6ac-en> (Pristupljeno: 16. Sep 2024)
- Ref. 14: NSW Government. 2023. *Agricultural camp connecting schools with employers*. Dostupno na: <https://www.nsw.gov.au/education-and-training/resources/agricultural-camp-connecting-schools-employers> (Pristupljeno: 21. Aug 2024)
- Ref. 15: OECD (2010). *Learning for Jobs*. OECD Reviews of Vocational Education and Training. OECD Publishing, Paris. Dostupno na: <https://doi.org/10.1787/9789264087460-en> (Pristupljeno: 18. Sep 2024)
- Ref. 16: OECD (2010). *Learning for Jobs*. Synthesis Report of the OECD Reviews of Vocational Education and Training. Dostupno na: https://www.oecd-ilibrary.org/education/learning-for-jobs_9789264087460-en (Pristupljeno: 22. Aug 2024)
- Ref. 17: OECD (2020), *TALIS 2018 Results (Volume II): Teachers and School Leaders as Valued Professionals*. TALIS, OECD Publishing, Paris. Dostupno na: <https://doi.org/10.1787/19cf08df-en> (Pristupljeno: 25. Sep 2024)
- Ref. 18: OECD (2022). *Preparing Vocational Teachers and Trainers*. Case Studies on Entry Requirements and Initial Training, Report. Dostupno na: https://www.oecd.org/en/publications/preparing-vocational-teachers-and-trainers_c44f2715-en.html (Pristupljeno: 19. Sep 2024)
- Ref. 19: OECD (2023) *Building Future-Ready Vocational Education and Training Systems*. OECD Reviews of Vocational Education and Training. Dostupno na https://www.oecd.org/en/publications/building-future-ready-vocational-education-and-training-systems_28551a79-en.html (Pristupljeno: 19. Sep 2024)
- Ref. 20: PEDAGOŠKI INŠTITUT (2018). *TALIS*. Mednarodna raziskava poučevanja in učenja (The OECD Teaching and Learning International Survey) Dostupno na: <https://www.pei.si/raziskovalna-dejavnost/mednarodne-raziskave/talis/#> (Pristupljeno: 19. Sep 2024)
- Ref. 21: Pieter, S., Lans, T., Wiskerke, J. S. C. 2013. *Moving beyond entrepreneurial skills: Key factors driving entrepreneurial learning in multifunctional agriculture*. Journal of Rural Studies, Volume 32, Pages 208-219, Dostupno na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S074301671300048X> (Pristupljeno: 23 Sep 2024)
- Ref. 22: Rhoads, M., Sierra, H., Mercado Toro, J. T. 2018. *Igniting Your Teaching with Educational Technology*. Chapter 4, Collaboration Tools. Dostupno na: <https://pressbooks.pub/edd7032017f2/chapter/4/> (Pristupljeno: 16. Sep 2024)
- Ref. 23: Seuneke, P., Lans, T., Wiskerke, J. S.C. 2013. *Moving beyond entrepreneurial skills: Key factors driving entrepreneurial learning in multifunctional agriculture*. Journal of Rural Studies, Volume 32, Pages 208-219, ISSN 0743-0167. Dostupno na <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S074301671300048X> (Pristupljeno 23. Sep 2024)

- Ref. 24: Stephenson, L. G., Warnick, B. K. Tarpley, R. S. 2008. *Collaboration between Science and Agriculture Teachers*. Journal of Agricultural Education, v49, n4, p106-119.
Dostupno na: <https://eric.ed.gov/?id=EJ839909> (Pristupljeno: 23. Sep 2024)
- Ref. 25: The Agroecology Learning Collective (TALC) (25. Apr 2024). *About us*. Dostupno na: <https://agroecologylearning.org.uk/about-us/> (Pristupljeno: 27. Sep 2024)
- Ref. 26: Volmari K., Helakorpi S. and Frimodt R. (Eds). 2009. *COMPETENCE FRAMEWORK FOR VET PROFESSIONS*. Handbook for practitioners, Finnish National Board of Education and editors. Vammalan Kirjapaino Oy. ISBN 978-952-13-4118-2